

vtělen t. j. ve sbírce listin založen, splniště to platí tedy i pro každého jeho nástupce v držbě hypoteky. Na tomto splništi nezměnilo se nic tím, že žalobkyně dopisem ze dne 6. listopadu 1919 svolila, vlastně žádala, aby žalovaný dlužný peníz složil u filiálky Živnostenské banky ve Vídni, ovšem v československé měně. Má sice pravdu dovolatel, že, odmítl-li platiti v československé měně, nezměnilo se tím nic na jeho právu, složiti peníze na udaném místě ve Vídni, a jsou v tom nižší stolice na omylu, když myslí, že když žalovaný nepřistoupil na to, platiti v Kč, že nepřijal ani nabídky, platiti u řečené filiálky, avšak dopis žalobkyně neinvoloval dokonce žádné změny splniště, nýbrž jen změnu platiště. Sám zákon tu přesně liší: tak má dle čl. 325 obch. zák. a § 905 obč. zák. dlužník placení peněžité zaslati na své útraty a nebezpečí věřiteli do jeho bydliště, tím však zůstává, jak čl. 325 výslovně praví a § 905 mlčky předpokládá (arg. motivi), splniště nedotčeno. Tak i zde určením platiště nezměnilo se ničeho v příčině splniště a závazku, na něm závislých; žalobkyně ustoupila pouze od svého práva, aby jí žalovaný dluhl do Brna do její pokladny dodal, zrušila povahu dluhu jako dluhu donosného a přešly na ni pouze nebezpečí a útraty dopravy z Vídně do Brna, jež jinak nesl by dlužník. Je-li však splništěm pořád Brno, musí žalovaný dle § 6 zák. ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb., platiti dluh v Kč a sice v paritě 1 K rak.-uh. 1 Kč. Uplatňuje-li dovolatel proti tomu, že on jest Polák, že v čas, kdy hypoteku převzal, byl rak. občanem, po převratu však že je cizozemcem jak vůči Čsl. republice, tak vůči Rak. republice, a že tedy právní jednání, jež dle dlužního úpisu ve Vídni uzavřeno bylo, dle § 36 obč. zák. posuzovati jest dle rakouského práva, ježto na jiné, zejména nynější, tehdaž ještě neexistující čsl. právo zřetel brán býti nemohl, dlužník proti tomu uvádí, že poměr z dlužního úpisu, jemuž nyní podléhá, jak vyloženo, i žalovaný, dlužno posuzovati dle práva sídla žalobkyně, neboť, když sídlo to ustanoveno za splniště a sudiště a žalobkyně dala si od dlužníka slíbiti, že závazky ty přejímá za sebe i své nástupce, chtěla žalobkyně zcela patrně, aby sídlo její bylo sídlem právního poměru a tento aby tedy podléhal právu toho místa, a dlužník, přijav všechny ty podmínky, vůli žalobkyně se podrobil. Tímto místem je však Brno a musí tedy poměr posuzován býti dle práva pro toto místo platného, třeba že se právo to v mezičase změnilo: místo rakouského nastoupilo československé. Ale §§ 36 a 37 obč. zák. — a pod jeden nebo pod druhý případ nutně spadá — dovolují výslovně, aby strany samy ustanovily právo, podle něhož poměr posuzován míti chtějí (vždyť jde o právo soukromé, jehož jsou pány), a to se může státi také mlčky (§ 863 obč. zák.), činy konkludentními, s jakými zákon dle znění svého právě povýtečně počítá. Jen v jediném případě není taková dohoda platná: když totiž cizinec v tuzemsku uzavře dvojstrannou smlouvu s tuzemcem, tu se musí poměr posuzovati bezpodmínečně »podle tohoto zákona«, t. j. dle práva tuzemského — žalovaný tomu řešení rozumí ovšem jinak, ale rozhodně mylně, maje za to, že to znamená tolik co »dle práva rakouského« — a to tuzemské je opět nyní československé.

Čís. 1032.

Nejde o obchod fixní, byla-li stanovena lhůta pro povinnost kupujícího, odebrati zboží do určité lhůty.

Volba jest vykonána s účinkem, když po uplynutí lhůty k plnění oznámeno, že smlouva se stornuje, a sečká se pak ještě přiměřený čas, by liknavý dlužník mohl, co zmeškal, dohoniti.

(Rozh. ze dne 26. dubna 1921, Rv II 14/21.)

Dle závěrečného listu ze dne 8. listopadu 1919 prodala žalovaná firma žalobci 50 vagonů měkkého dřeva s tím, že žalobce nejdéle do konce roku 1919 odvolá zboží, předloží nákladní listy, znějící na domácí spotřebitele, a složí a dle potřeby doplní jako zálohu 50.000 K. Žalobce požádal dopisem ze dne 26. prosince 1919 o prodloužení lhůty k odběru do 31. ledna 1920. Na to odpověděla žalovaná dopisem ze dne 3. ledna 1920, že jí není možno lhůtu prodloužit, ježto ceny stouply a odbytové poměry následkem absolutního nedostatku vagonu jsou tak špatné, že musí ještě starší zakázky vyříditi a že se dále tedy nemůže vázati. Následkem toho, ježto v určité době řezivo odebráno nebylo, žádá žalovaná, by žalobce uzávěrku ze dne 8. listopadu 1919 považoval za vyřízení. Na to žalobce odpověděl, že se stornováním srozuměn není, ježto mu nebyla udělena dodatečná lhůta k odebrání; sděluje, že si bude hleděti opatřiti 50 nákladních listů, aby řezivo ve vyžádané lhůtě do 31. ledna mohlo býti odebráno. Na to odpověděla žalovaná dopisem ze dne 11. ledna, že k udělení dodatečné lhůty povinna nebyla, ježto k odebrání byla stanovena pevná lhůta a že trvá proto při stornu. V dopise ze dne 13. ledna prohlásil žalobce opět, že storno na vědomí nevzal. Při tomto stanovisku setrvala žalovaná i nadále. Žalobce nepředložil do konce roku 1919 nákladní listy, jak bylo ujednáno, teprve dne 19. ledna 1920 je předložil, žalovavá je však odmítla, ježto zněly na speditéra a nikoliv na domácí spotřebitele; zálohu pak ve smluvené výši nesložil. Žalobu o dodání dřeva proce sní soud prvního stupně zamítl. **Důvody:** V první řadě jednalo se o rozhodnutí sporné otázky, je-li obchod, sloužící za základ žalobního nároku, obchodem fixním, čili nikoliv. V tom směru soud přiklonil se k názoru, že jedná se o obchod fixní; plyne to jednak ze zcela striktního znění závěrečného listu, kde výslovně uvedena jest jako nejzazší lhůta pro odebrání do konce roku 1919. Také lze souditi již z toho znění závěrečného listu na úmysl stran, že pozdější požadování dodávky nemohlo by prodatelku již vázati. Tato vůle stran plyne také z poměru známých soudu při obchodu dřívím. Prodatelé totiž stanoví určité lhůty pro odebrání, aby pro nejbližší dobu, ve které nakoupí potřebný materiál pro měkké řezivo, měli určitou kalkulaci basí a orientaci, do jaké výše mohou kulatinu nakupovati a jak vysoko mohou jíti ve výlohách režijních atd. Tento motiv svědčí proto, že lhůta pro odebrání byla ustanovena jako fixní a také to potvrzuje i svědek Zdeněk S. Dále svědčí i to pro pojetí tohoto obchodu jako fixního dle výpovědi svědka S-y, že se žalované jednalo o uvolnění skladiště v K., a je zcela pochopitelné, že banka nebo společnost, obchodující s dřevem, ustanovuje, aby si uvolnila sklady na pilách a nebyla jí stěžována manipulace skladištní, určité lhůty pro odebrání dřeva a ponechává si při tom stanovení těchto lhůt jako fixní možnost, kdyby kupec dřeva do určité doby neodebral, že s ním může jinak naložiti, aby svoje skladiště uvolnila. Ze všech těchto důvodů, které také svědek Zdeněk S. potvrzuje a které soud tak jako obecně známé a z povahy samého obchodu dřeva

ve velkém vyplývající za prokázané má, bylo považováti kup, žaloba za základ sloužící, za fixní. Ježto však žalobce do konečné lhůty neodebral koupeného dřeva, ocitl se dnem 1. ledna 1920 v prodlení a příslusí dle čl. 357 obch. zák. žalované právo od smlouvy odstoupiti, a učinila tedy žalovaná tak 3. ledna právem, když ustoupení od smlouvy žalobci oznámila. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Dlužno sice přisvědčiti odvolateli, že soud první stolice nesprávně případ právnicky posoudil, uznáv, že obchod mezi stranami dne 8. listopadu 1919 uzavřený, je obchodem fixním ve smyslu čl. 357 obch. zák., přes to však nelze odvolání vyhověti. Fixním obchodem zmíněná dodávková smlouva není proto, že takový obchod je jen tam, kde smluvěna byla přesná lhůta d o d a c í (čl. 357 obch. zák.). V tomto případě však smluvěna byla toliko lhůta pro o d v o l á n í dřeva, pokud se týče pro předložení nákladních listů kupitelem; to však není lhůta k d o d á n í zboží. Dále není dostatečných důvodů ani důkazů, že i ona lhůta pro odvolání dříví, to jest konec roku 1919, byla oboustranně stanovena jako lhůta fixní, nepřekročitelná. Z pouhých slov uzávěrky, že musí dříví býti odvoláno, to jest, že musí nákladní listy býti předloženy nejdéle do konce roku 1919, nelze souditi na to, že smluvěna byla tato lhůta jako nepřekročitelná; dokázáno by býti musilo, že to byla smluvní vůle obou stran. Nelze souditi na takovou vůli z poměrů v obchodě dřevem, ze stoupání cen dřeva, mezd a z potřeby uvolnění skladiště, kteréžto poměry svědek Zdeněk S. uvádí a které soud první stolice dokonce jako jemu známé zjišťuje. Tyto poměry a okolnosti mohly býti ovšem příčinou, pro kterou žalovaná strana minula lhůtu k odvolání jako nepřekročitelnou určití, ale z poměrů těch ještě neplyne, že skutečně taková fixní lhůta byla oboustranně smluvěna. Vždyť Zdeněk S. nedosvědčil, že sdělil žalobci, že by právě vzhledem k zmíněným poměrům v dřevním obchodě nebo k vůli uvolnění skladiště kladl k odvolání dřeva lhůtu do konce roku 1919 a že to je lhůta nepřekročitelná. Schází též všeliký projev ze strany žalobce, že přistoupil na lhůtu do konce roku 1919 jako na fixní; pak-li v dopise ze dne 26. prosince 1919 píše »ich ersuche sie höflich den Termin verlängern zu wollen«, nelze z toho usuzovati na to, že žalobce uznával, že nemá nároku na prodloužení lhůty a že termin ku konci roku 1919 je pevným, nepřekročitelným. Než přes to nebylo lze odvolání vyhověti. Dle uzávěrky ze dne 8. listopadu 1919 měl žalobce nejdéle do konce roku 1919 zboží odvolati a předložiti nákladní listy, znějící na domácí spotřebitele, a složiti a dle potřeby doplňovati jako zálohu 50.000 K. Je nesporno, že nesplnil žalobce v té době z těchto závazků žádného a že zejména nesložil plné zálohy, čímž se ocitl v průtahu s placením, ježto zálohu jest považováti za část kupní ceny splatnou před dodáním (čl. 354 obch. zák.). Následkem tohoto průtahu v placení byla žalovaná oprávněna za podmínek čl. 356 obch. zák. od smlouvy ustoupiti. Podmínky ty pak nastaly. Odstoupení od smlouvy oznámila žalovaná žalobci dopisem ze dne 3. ledna 1920 a, když žalobce storna uznati nechtěl, setrvala na něm i v dopise ze dne 11. ledna 1920. Žalovaná nedala sice žalobci při tom výslovně dodatečnou lhůtu k plnění, lhůtu tu mu však do 19. ledna 1920 skutečně poskytla. Tato lhůta byla dostatečná. Žalobce však neměl plnou zálohu 50.000 K složenou ani dne 19. ledna 1920, kdy předložil nákladní listy, které ovšem byly žalovanou odmítnuty, ježto nezněly na domácí spotřebitele, nýbrž na speditéra. Dle výpovědi Zdenka

S-y a přiznání odvolatelky nedosahovala záloha, složená pro žalovanou, ani v den žaloby smluvené výše 50.000 K. Žalovaná poskytnuvši dodatečnou lhůtu do 19. ledna 1920, byla tudíž oprávněna od smlouvy ustoupiti, není ze smlouvy dále zavázána a žalobce žádá tudíž po ní plnění neprávem. Z toho důvodu bylo výrok prvního soudu, že se žaloba zamítá, potvrditi.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolání nelze přiznati úspěchu. Soud odvolací zaujal správné právní stanovisko, že o fixním obchodu v tomto případě nelze mluvit, neboť, jak ze skutkových zjištění nižších soudu jde na jevo, byla stanovena smluvně mezi stranami lhůta pouze pro odvolání koupeného dříví, tedy pouze pro povinnost kupujícího, dříví odebrati do určené lhůty; v tom však nespocívá také určení lhůty pro prodávatele k dodání koupeného dříví; dle čl. 357 obch. zák. lze pak mluvit o obchodu fixním pouze, když v určité stanoveném čase dodáno býti má. Avšak rovněž správně posoudil soud odvolací věc po stránce právní, vyřknuv, že následkem prutahu kupujícího (žalobce) byla strana žalovaná oprávněna od smlouvy ustoupiti, vyhověvši podmínkám čl. 356 obch. zák., na něž právo, od smlouvy ustoupiti, jest vázáno. Dovolání míní, že v dopise žalované strany ze dne 3. ledna 1920 nelze sledovati oznámení o výkonu volby po rozumu čl. 356 obch. zák., poněvadž dopisem tím žalovaná strana oznamuje, že smlouvu již stornovala, a nikoli, že smlouvu stornovati chce, že nelze v tomto případě mluvit o poskytnutí dodatečné lhůty, a konečně, že lhůta do 19. ledna 1920, kterou odvolací soud za poskytnutou pokládá, není přiměřena. Ve směru prvním není námitka dovolání důvodná; zákon nežadá, aby napřed bylo volbou pohroženo, a teprve po uplynutí dodatečné lhůty znovu bylo vykonání volby oznámeno; oznámení, že smluvník od smlouvy ustupuje, stačí a jest právně účinné, když prvotní lhůta uplynula a když spolusmluvník v přiměřené lhůtě dodatečně prodlení své neodčiní (*pur-gatio morae*). Ostatně v té příčině není bez významu, že žalovaná dopisem ze dne 11. ledna 1920 při svém prohlášení, že od smlouvy ustupuje, setrvala. Co se tkne poskytnutí dodatečné lhůty, připouští dovolání samo, že není třeba výslovného udělení lhůty dodatečné, což jest správné, neboť dostačí, aby lhůta ta byla poskytnuta, t. j. dopřána, aby totiž bylo přiměřenou dobu posečkáno, zda prodlévající strana své povinnosti k plnění dostojí. Že žalobce svému smluvnímu závazku vůbec nedostál ani do podání žaloby, dovodil správně odvolací soud, na jehož důvody se v tomto bodu poukazuje; dovolání tedy neprávem vytýká, že žalobci poskytnutá lhůta nebyla přiměřenou; zda odvolacím soudem byla v úvahu vzata lhůta dodatečná do 19. ledna 1920 právem či neprávem, zůstává lhostejno, když, jak bezvadně zjištěno, žalobce smluvnímu závazku ku složení zálohy nedostál ani do 31. ledna 1920, kterážto lhůta dozajista byla dostatečná, když žalobce v žádosti své o prodloužení lhůty odběrné sám za tento termín žádal, a tedy jej sám za dostatečný považoval.